

Sygn.akt III AUa 1218/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 czerwca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Dorota Elżbieta Zarzecka (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Sołowińska

SO del. Piotr Prusinowski

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 4 czerwca 2013 r. w Białymstoku

sprawy z wniosku H. B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy H. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 października 2012 r. sygn. akt IV U 1979/12

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie.

sygn. akt III AUa 1218/12

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 11 czerwca 2012r., na mocy art. 184 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U z 2009r. nr 153, poz. 1227) oraz § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983r. nr 8, poz. 43 ze zm.) odmówił H. B. prawa do wcześniejszej emerytury.

W odwołaniu od tej decyzji H. B. podnosił, iż decyzja jest niesłuszna, ponieważ spełnia on warunek posiadania odpowiedniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń w S. wyrokiem z dnia 16 października 2012r. oddalił odwołanie.

Sąd ten ustalił, że H. B. złożył wniosek o emeryturę dnia 6 czerwca 2012r., załączając świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach, że w okresie od 15 czerwca 1977r. do 31 stycznia 2001r. pracował na stanowisku laboranta w zakresie ekstrakcji nawierzchni bitumicznych, wymienionym w wykazie A działu IX poz. 5 pkt 3 załącznika do zarządzenia Nr 64 Ministra Komunikacji z 23 czerwca 1983r. w sprawie prac w szczególnych warunkach w zakładach

pracy (Dz. Urz. Nr 10 poz. 77). Wnioskodawca wiek 60 lat osiągnął w dniu 21 maja 2012r., na dzień 1 stycznia 1999r. posiadał ogólny staż pracy w wymiarze 26 lat 15 dni oraz nie legitymował się stażem pracy w szczególnych warunkach.

Sąd pierwszej instancji powołując się na art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, że wnioskodawca nie spełnił wymaganego tym przepisem warunku rozwiązania stosunku pracy, stąd nie było podstaw do przyznania mu prawa do emerytury.

Wobec nierozwiązania stosunku pracy przez H. B., Sąd odstąpił od merytorycznego ustalenia faktów dotyczących charakteru jego zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) w M. w latach 1977 – 1998.

Apelację od powyższego wyroku wniósł H. B..

Nie precyzując zarzutów wskazał, że nie może rozwiązać stosunku pracy w dobie panującego bezrobocia, a nikt nie gwarantuje mu prawa do emerytury. Uczyni to dopiero, po przyznaniu świadczenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna, gdyż zezwała na uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Olsztynie. Jak wskazuje przepis art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli: 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Zgodnie z ust. 2 art. 184 w/w ustawy, w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2013r., na mocy ustawy z dnia 11 maja 2012r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012r., poz. 637), emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Należy zatem podkreślić, iż treść ust. 2 art. 184 w/w ustawy wskazuje, że obecnie ustawodawca nie uzależnia przyznania prawa do wcześniejszej emerytury od spełnienia warunku rozwiązania stosunku pracy.

Inny stan prawny obowiązywał do dnia 31 grudnia 2012r., tj. na datę wydania zaskarżonej decyzji oraz na datę wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji w dniu 16 października 2012r. Wówczas przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury uwarunkowane było rozwiązaniem stosunku pracy w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem. Ustawodawca zdecydował się na wykreślenie tej przesłanki, argumentując tym, że stanowiła ona swoistą „pułapkę” dla ubezpieczonych. Narażała ich bowiem na sytuację, w której po rozwiązaniu stosunku pracy nie uzyskają prawa do świadczenia ze względu na niespełnienie innych wymaganych warunków ustawowych, w szczególności wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach (Sejm RP VII kadencji, nr druku: 329, www.sejm.gov.pl).

Bezspornie skarżący nadal pozostaje w zatrudnieniu w Przedsiębiorstwie (...) Sp z o.o. w O.. Należy jednak podkreślić, że na etapie orzekania drugo-instancyjnego warunek rozwiązania stosunku pracy przestał obowiązywać i wobec tego w stosunku do skarżącego nie odnosi żadnych skutków.

Dlatego też, Sąd Apelacyjny uwzględnił zmianę treści art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w oparciu o art. 316 § 1 k.p.c. statuujący zasadę aktualności, zgodnie z którą po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc pod uwagę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy.

Zasada aktualności orzeczenia sądowego, o której mowa w art. 316 § 1 k.p.c. ma zastosowanie do sądów obu instancji, gdyż instancja odwoławcza jest tu przede wszystkim sądem merytorycznym, a nie tylko kontrolnym. Takie stanowisko zajął także Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 lutego 2006r. (II CSK 153/05, LEX nr 192012). Podobnie przyjął w wyroku

z dnia 18 stycznia 2012r., wskazując, że art. 316 § 1 k.p.c. wyznacza zasady dotyczące czasu orzekania, które mają za zadanie określenie momentu właściwego dla oceny stanu sprawy przez sąd przy wydaniu wyroku (zasada aktualności), stan sprawy może bowiem w toku procesu ulegać zmianom. "Stanem rzeczy" w rozumieniu tego przepisu są więc zarówno okoliczności faktyczne sprawy jak i przepisy prawa, na podstawie których ma być wydane rozstrzygnięcie (ich zmiana pomiędzy wytoczeniem powództwa lub złożeniem odwołania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych a zamknięciem rozprawy). O naruszeniu art. 316 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. można by mówić wówczas, gdyby sąd drugiej instancji, wydając orzeczenie, nie uwzględnił zmiany stanu faktycznego bądź prawnego, zaistniałej w toku postępowania apelacyjnego (wyrok SN z dnia: 5 października 2012r., IV CSK 166/12, LEX nr: 1228619 oraz z dnia 13 marca 2012r., IIPK 173/11, LEX nr 1211151).

Taka zmiana stanu prawnego, polegająca na wykreśleniu z art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS warunku rozwiązania stosunku pracy skutkowałą koniecznością zbadania pozostałych warunków prawa do emerytury na mocy art. 184 ustawy, których Sąd Okręgowy nie badał. Nie rozpoznał tym samym istoty sprawy

Pojęcie "istoty sprawy", o którym jest mowa w art. 386 § 4 k.p.c. dotyczy jej aspektu materialnoprawnego i zachodzi w sytuacji, gdy nie zbadane zostały podstawy materialnoprawne dochodzonych roszczeń, jak też zarzutów merytorycznych, tj. gdy Sąd nie odniósł się do tego co jest przedmiotem sprawy uznając, że nie jest to konieczne z uwagi na istnienie przesłanek materialnoprawnych, czy procesowych unicestwiających dochodzone roszczenie (por. wyrok SN z dnia 26.01.2011r., IV CSK 299/10, LEX nr 784969).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy rozstrzygnie o żądaniach wnioskodawcy, po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w przedmiocie wykazania spornej przesłanki wymaganego piętnastoletniego okresu pracy w warunkach szczególnych. W szczególności zbada możliwość uwzględnienia do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Przedsiębiorstwie (...) w M. w latach 1977 – 1998.

Następnie Sąd pierwszej instancji będzie zobligowany zweryfikować, czy H. B. legitymuje się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach i czy spełnia przesłanki do przyznania wcześniejszej emerytury na mocy art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz na podstawie § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Należy również podkreślić, że postępowanie dowodowe przed Sądem jest postępowaniem sprawdzającym, weryfikującym ustalenia dokonane przez organ rentowy. Taka weryfikacja powinna być wszechstronna, wyjaśniać wszelkie rozbieżności i odpowiadać wymogom przepisów art 227 k.p.c. oraz art. 233 § 1 k.p.c.

Mając zatem powyższe na uwadze, na mocy art. 386 § 4 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.